

УДК 339.9:336.7

DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8141/2025-12-9>**Максименко А. В.**

кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри міжнародного обліку та аудиту,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7122-0332>

Anna Maksymenko

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

Коваленко А. Г.

здобувач PhD,
Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана
ORCID: <https://orcid.org/0009-0003-1421-8270>

Andriy Kovalenko

Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

ЕВОЛЮЦІЯ ФІНАНСОВОГО КОНСАЛТИНГУ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВИКЛИКІВ

THE EVOLUTION OF FINANCIAL CONSULTING IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC CHALLENGES

Анотація. Стаття присвячена дослідженню еволюції та сучасних тенденцій розвитку фінансового консалтингу в системі міжнародних економічних відносин. Обґрунтовано, що в умовах глобалізації, фінансової нестабільності та цифрової трансформації бізнесу роль консалтингових послуг істотно зростає. Особливу увагу приділено аналізу трансформації фінансового консалтингу з вузькоспеціалізованої практики у сфері обліку й оподаткування у комплексну систему послуг, що охоплює управління капіталом, корпоративні фінанси, податкове планування, оцінку ризиків, цифрові рішення та впровадження принципів ESG. На основі узагальнення міжнародних досліджень і статистичних звітів провідних консалтингових компаній та організацій виявлено, що глобальний ринок консалтингу протягом останнього десятиліття демонструє стійке зростання, а фінансовий сегмент є його ключовим драйвером. Показано, що попит на фінансовий консалтинг зумовлюється низкою чинників, серед яких зростання глобальних ризиків і економічної невизначеності, посилення вимог до прозорості корпоративного сектору, а також цифровізація фінансових процесів і розвиток фінтех-інструментів. Визначено, що вагомим напрямом сучасного розвитку є сегмент ESG-консалтингу, який демонструє найвищі темпи зростання завдяки запровадженню міжнародних стандартів звітності, підвищеній увазі інвесторів до сталих стратегій і інтеграції екологічних та соціальних факторів у корпоративне управління. У дослідженні окреслено проблеми, що стримують ефективність фінансового консалтингу, серед яких висока концентрація ринку у руках транснаціональних корпорацій, ризики монополізації, дефіцит довіри до консультантів, етичні дилеми, загрози кібербезпеки та відсутність уніфікованих міжнародних стандартів регулювання. Зроблено висновок, що перспективи розвитку фінансового консалтингу визначаються необхідністю гармонізації міжнародних норм, посиленням стандартів професійної етики, удосконаленням механізмів захисту даних і формуванням конкурентного середовища, що дозволить закріпити його роль як стратегічного чинника забезпечення прозорості, стабільності та інклюзивності глобальної фінансової системи.

Ключові слова: фінансовий консалтинг, міжнародні економічні відносини, цифровізація, управління ризиками, податкове планування, ESG-консалтинг, глобальна економічна нестабільність.

Abstract. The article examines the evolution of financial consulting in the context of contemporary global economic challenges and transformations. It emphasizes that at the current stage financial consulting has moved beyond its historically narrow role limited to accounting support and tax optimization, and has developed into a complex system of services that encompass capital management, corporate finance, strategic and tax planning, integration of digital technologies, and compliance with sustainability principles and ESG orientation. The study outlines the key driving factors of this transformation, including rising financial instability in global markets, intensification of globalization processes, rapid digitalization of financial activities, and stricter regulatory requirements for corporate transparency. Special attention is paid to the growing role of consulting in promoting financial resilience, risk management, and adaptation of business models to the requirements of international financial monitoring systems. The paper highlights the increasing demand for digital solutions, big data analytics, and artificial intelligence tools that redefine consulting practices and expand their influence on decision-making in global business and international economic relations. The article also examines regional dimensions of market development, pointing to the institutional maturity of the consulting industry in North America and Europe, the dynamic expansion of Asia-Pacific as a technological hub, and the emerging consulting markets of transitional economies, including Ukraine, which face regulatory and institutional barriers but demonstrate significant growth potential. It is concluded that the future of financial consulting is directly linked to technological transformation, ESG integration, and deeper involvement in international mechanisms of financial governance. As a result, financial consulting is becoming not only an auxiliary business service but also a strategic factor of global economic stability, competitiveness, and sustainable development.

Keywords: financial consulting, international economic relations, digitalization, risk management, tax planning, ESG consulting, global economic instability.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації, фінансової нестабільності та прискореної цифровізації бізнесу фінансовий консалтинг виступає одним із ключових сегментів міжнародних економічних відносин. Його значення зростає у зв'язку з посиленням інтеграційних процесів, динамікою міжнародних капітальних потоків та ускладненням глобальних фінансових ринків. Потреба в об'єктивній оцінці фінансового стану компаній, розробленні ефективних інвестиційних стратегій, управлінні ризиками та забезпеченні прозорості корпоративного сектору зумовлює стрімке зростання попиту на послуги фінансових консультантів у різних регіонах світу.

Особливістю сучасного етапу є трансформація фінансового консалтингу з вузько спеціалізованої діяльності у сфері фінансового обліку та оподаткування у комплексну систему послуг, що охоплює управління капіталом, корпоративні фінанси, податкове планування, впровадження цифрових технологій та забезпечення дотримання принципів сталого розвитку й ESG-орієнтації. Такий підхід дозволяє не лише підвищувати ефективність бізнес-моделей окремих підприємств, але й зміцнювати довіру до фінансової системи в цілому, сприяючи стабільності міжнародних економічних відносин.

Актуальність теми дослідження зумовлена низкою факторів. По-перше, глобальний ринок консалтингових послуг упродовж останнього десятиліття демонструє стабільні темпи зростання, що підтверджується даними провідних міжнародних дослідницьких центрів. По-друге, сучасні фінансові кризи, геополітичні ризики та економічні санкції призвели до зростання потреби у професійному супроводі бізнесу при ухваленні стратегічних рішень. По-третє, цифровізація та розвиток фінтех-сектору змінили як структуру фінансового консалтингу, так і вимоги до його інструментарію. Нарешті, особливої уваги заслуговує поява нового напрямку – консалтингу у сфері сталого розвитку, що інтегрує фінансову та екологічну складову у систему корпоративного управління.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку консалтингових послуг посідають важливе місце у наукових дослідженнях та аналітичних оглядах. У класичних працях М. Кіппінга [1] та колективних монографіях під редакцією Т. Кларка і Р. Фінчема [2] простежено еволюцію становлення консалтингових компаній, їх інституційне закріплення та розширення ролі у глобальній економіці. Значний внесок у формування сучасного теоретичного підґрунтя зробили також колективні дослідження в Oxford Handbook of Management Consulting [3], де узагальнено підходи до функціонування консалтингових ринків у міжнародному контексті. Важливим напрямом у вивченні консалтингу є дослідження його практичних меж і застосування знань, що детально розглядаються у праці А. Стерді, К. Гендлі, Т. Кларка та Р. Фінчема [4]. Історичний аспект формування консалтингу як професії у XX столітті ґрунтовно досліджено К. МакКенною [5], який підкреслює інституціоналізацію цієї діяльності у контексті глобальної економіки.

Сучасні трансформаційні процеси у консалтинговій сфері аналізуються в роботі К. Крістенсена, Д. Ванга та Д. Ван Бевера [6], опублікованій у Harvard Business Review. Автори доводять, що цифрові технології, автоматизація та нові бізнес-моделі спричинили зрушення у структурі консалтингових послуг, зокрема фінансового консалтингу, який дедалі більше орієнтується на гнучкі, інноваційні та клієнтоцентричні рішення.

Важою джерелом аналітичних даних є звіти міжнародних організацій. У публікації OECD [7] підкреслюється роль консалтингових практик у посиленні корпоративного управління та формуванні ефективних механізмів фінансового моніторингу. UNCTAD у World Investment Report 2024 [8] акцентує увагу на цифровізації інвестиційних процесів та значенні консалтингових послуг для залучення капіталу у глобальній економіці. МВФ [9] та FATF [10; 11] у своїх рекомендаціях наголошують на важливості консультаційних практик у сфері протидії відмиванню коштів і фінансуванню тероризму, що безпосередньо стосується фінансового моніторингу як ключового напрямку міжнародної економічної безпеки.

Особливу увагу слід приділити галузевим аналітичним оглядам провідних консалтингових компаній. Deloitte у звіті Global Revenue Announcement FY2024 [14] демонструє структурні зміни в розподілі послуг, серед яких значну частку займають фінансові консультації. PwC у Global Annual Review 2024 [15] наголошує на посиленні ролі консалтингу в умовах трансформації бізнес-моделей та впровадження ESG-підходів у корпоративне управління. Ці матеріали підтверджують тісний зв'язок між глобальними ринковими трендами та розвитком фінансового консалтингу.

Загалом аналіз наукових праць і звітів свідчить, що дослідження зосереджені на трьох ключових напрямках: історичній еволюції та інституціоналізації консалтингу; трансформації бізнес-моделей під впливом цифровізації; посиленні ролі фінансового моніторингу і корпоративного управління в умовах глобальної нестабільності. Водночас недостатньо опрацьованими залишаються аспекти взаємодії міжнародних і національних ринків консалтингу та специфіка розвитку фінансового консалтингу в країнах із перехідною економікою.

Мета статті полягає у з'ясуванні ключових тенденцій і проблем розвитку фінансового консалтингу в сучасному міжнародному економічному середовищі.

Виклад основного матеріалу. Сучасний глобальний ринок консалтингових послуг формується під впливом кількох ключових чинників: зростаючої складності фінансових операцій, глобалізації капітальних потоків, прискореної цифровізації та посилення регуляторних вимог до бізнесу. У результаті консалтинг поступово перетворюється з допоміжної професійної діяльності на один із фундаментальних елементів міжнародних економічних відносин.

Упродовж останніх двох десятиліть світовий ринок консалтингу демонструє стійке зростання. За оцінками міжнародних дослідницьких компаній, його обсяг у 2022 році становив близько 200 млрд дол. США, а в середньостроковій перспективі очікується стабільне зростання до понад 330 млрд дол. США [16; 20]. Це відповідає середньорічному приросту на рівні 5–6 %, що є доволі високим показником для ринку професійних послуг. Така динаміка пояснюється тим, що в умовах криз і нестабільності компанії частіше звертаються до консультантів, які здатні запропонувати незалежний аналіз, оптимізацію витрат та стратегічне бачення [14; 15].

Особливої уваги заслуговує фінансовий консалтинг, який поступово стає одним із провідних сегментів у структурі консалтингового бізнесу. Якщо ще на початку 2010-х років фінансові консультації розглядалися переважно як супровід бухгалтерського обліку чи оподаткування, то сьогодні вони охоплюють широке коло

питань: управління капіталом, корпоративні фінанси, злиття і поглинання, фінансовий моніторинг, оцінка ризиків, податкове планування та впровадження стандартів прозорості [17–19]. За результатами аналітичних звітів, у 2024 році глобальний ринок фінансового консалтингу оцінювався приблизно у 100 млрд дол. США, а до 2033 року прогнозується його зростання до понад 180 млрд дол. США, що відповідає середньорічному приросту близько 7 % [21; 22]. Це свідчить, що саме фінансовий сегмент розвивається швидше, ніж консалтинг у цілому, і стає рушійною силою всієї індустрії.

Ключовими чинниками зростання попиту на фінансовий консалтинг залишаються глобальні ризики та економічна невизначеність. Підприємства дедалі частіше потребують підтримки у побудові систем управління ризиками, оскільки сучасні виклики охоплюють валютні коливання, перебої у глобальних ланцюгах постачання, загострення геополітичних конфліктів і зростання випадків фінансових шахрайств. У цих умовах консалтингові компанії пропонують комплексні стратегії адаптації, що включають розробку внутрішніх систем контролю, проведення стрес-тестів та застосування сценарного моделювання.

Важливим напрямом розвитку фінансового консалтингу є податкове планування та трансфертне ціноутворення. Активізація транснаціональних корпорацій і глобалізація фінансових потоків призводять до необхідності одночасного дотримання вимог різних податкових юрисдикцій. Це формує попит на висококваліфіковані консалтингові послуги, здатні мінімізувати податкові ризики, забезпечувати ефективне використання міжнародних угод про уникнення подвійного оподаткування та відповідати вимогам прозорості перед регуляторами.

Цифровізація є ще одним стратегічним чинником трансформації фінансового консалтингу. Сучасні консалтингові компанії активно інтегрують фінтех-рішення, зокрема автоматизовані системи управління фінансами, аналітику великих даних та алгоритми штучного інтелекту для оцінювання інвестиційних ризиків. За даними міжнародних досліджень, сегмент консалтингових і технологічно орієнтованих послуг у 2023 році перевищив 360 млрд дол. США, а впродовж наступних п'яти років очікується його зростання майже на третину [16]. Це свідчить про поступове поєднання традиційного фінансового консалтингу з технологічним, коли компанії замовляють не лише стратегічні рекомендації, а й технічне впровадження цифрових рішень.

Серед сучасних напрямів консалтингу найбільш динамічно розвивається сегмент ESG-послуг, що охоплюють екологічні, соціальні та управлінські аспекти сталого розвитку. За даними Verdantix, у 2022 році обсяг світового ринку ESG-консалтингу становив 11,5 млрд дол. США, а до 2028 року може перевищити 48 млрд дол. США [18]. Polaris Market Research прогнозує ще вищі темпи зростання: від 14,9 млрд дол. США у 2024 році до понад 135 млрд дол. США у 2034 році [19]. Ці оцінки свідчать про середньорічні темпи зростання на рівні понад 16–25 %, що означає подвоєння обсягів приблизно кожні чотири–п'ять років.

Динамічне зростання ESG-консалтингу зумовлене низькою чинників. По-перше, посиленням міжнародних стандартів корпоративної звітності, зокрема у Європейському Союзі, де запроваджується обов'язкове розкриття інформації про екологічний та соціальний вплив діяльності компаній. По-друге, зростанням інтересу інвесторів

до сталих стратегій, що зумовлює відмову фінансових фондів від співпраці з компаніями, які не дотримуються екологічних та соціальних критеріїв. По-третє, інтеграцією ESG-практик у діяльність міжнародних фінансових інституцій, унаслідок чого консалтинг у цій сфері стає невід'ємним елементом управління капіталом.

Розширення ESG-напряму підтверджує, що фінансовий консалтинг у міжнародних економічних відносинах набуває комплексного характеру, поєднуючи управління ризиками, податкове планування, фінансовий моніторинг, цифрові рішення та впровадження ESG-орієнтацій. Статистичні дані демонструють, що цей сегмент розвивається швидше, ніж інші напрями консалтингу, формуючи нову логіку міжнародної економічної взаємодії. У перспективі фінансовий консалтинг може стати одним із ключових інструментів розбудови прозорості й стійкої глобальної фінансової системи, здатної протидіяти викликам нестабільності та забезпечувати умови для сталого розвитку.

У світовій структурі консалтингового ринку провідне місце належить регіону EMEA (Європа, Близький Схід і Африка), частка якого становить близько 41 % від загального обсягу послуг [20]. Північна Америка характеризується високим рівнем інституційної зрілості та впровадженням інноваційних підходів до організації консалтингової діяльності. Натомість Азійсько-Тихоокеанський регіон, маючи близько 16 % глобального ринку, виступає центром цифрової трансформації та технологічних інновацій у сфері консалтингових послуг [20].

В Україні ринок консалтингу перебуває на етапі становлення і відзначається залежністю від зовнішніх економічних чинників та внутрішніх інституційних обмежень. За прогнозами компанії 6Wresearch, у 2021–2031 роках найбільш перспективними напрямками розвитку залишатимуться стратегічний, операційний, IT- та фінансовий консалтинг [21]. У наукових дослідженнях [22] наголошується, що у 2010–2020 роках динаміка вітчизняного ринку була нестабільною, а його розширення стримували регуляторні бар'єри та недостатній рівень інституційної підтримки. Подібні висновки робляться й у працях, присвячених аналізу попиту та пропозиції консалтингових послуг в Україні, де підкреслюється значний вплив кризових явищ на коливання обсягів ринку.

Регіональний розподіл підтверджує, що Європа разом із країнами Близького Сходу та Африки зберігають провідні позиції у глобальній структурі консалтингових послуг. Водночас український сегмент розвивається під впливом як зовнішньої кон'юнктури, так і внутрішніх інституційних бар'єрів, що визначає його потенціал і можливі напрями подальшого зростання.

Сучасний розвиток фінансового консалтингу супроводжується низькою проблем і викликів, що знижують його ефективність та визначають напрями подальшої трансформації.

Насамперед ринок відзначається високим рівнем конкуренції та концентрацією у провідних транснаціональних корпорацій. Домінування глобальних компаній формує стандарти надання послуг, що забезпечує їхню високу якість, але водночас обмежує можливості для становлення національних і регіональних учасників. Така ситуація створює ризики монополізації й ускладнює формування конкурентного середовища на ринках, що розвиваються.

Важливим викликом залишається проблема довіри до консалтингових послуг, яка тісно пов'язана з етичними

аспектами та прозорістю діяльності. Надмірна комерціалізація, конфлікти інтересів і недостатня регламентація професійних стандартів спричиняють критику з боку суспільства й регуляторних органів.

Цифровізація відкриває нові можливості для фінансового консалтингу, проте супроводжується зростанням ризиків, зокрема у сфері кібербезпеки та захисту конфіденційної інформації. Використання великих масивів даних і аналітичних алгоритмів вимагає надійних механізмів контролю, що стає пріоритетом для консалтингових компаній у міжнародному середовищі.

Додатковою проблемою є відсутність уніфікованих міжнародних стандартів регулювання та сертифікації консалтингової діяльності. Нерівномірність підходів у різних країнах створює бар'єри для інтеграції ринків і ускладнює взаємодію у сфері міжнародного консалтингу, особливо для держав, які прагнуть активніше інтегруватися у глобальні економічні процеси та залучати іноземні інвестиції.

Подолання окреслених проблем вимагає комплексних заходів, що охоплюють розвиток конкурентного середовища, підвищення стандартів професійної етики, удосконалення систем захисту даних і посилення міжнародної координації. Це створює умови для подальшого зростання фінансового консалтингу як інструмента міжнародних економічних відносин.

Перспективи розвитку глобального ринку фінансового консалтингу у найближчі десятиліття визначаються низкою структурних, технологічних та інституційних факторів, що формують нову архітектуру міжнародних економічних відносин.

Насамперед очікуються суттєві структурні зміни у функціонуванні консалтингових компаній, які поступово відходять від класичної моделі надання послуг у напрямі комплексних інтегрованих рішень. Це передбачає поєднання традиційних консультаційних послуг із цифровими платформами, автоматизованими аналітичними інструментами та штучним інтелектом. Поступова конвергенція консалтингу, фінтеху й аналітики великих даних дозволяє прогнозувати трансформацію галузі у високотехнологічний сегмент, де провідними ресурсами стають інформація та алгоритмічні моделі. Відповідно, консультанти виконуватимуть не лише роль радників, але й стратегічних партнерів бізнесу та держав у питаннях цифрової адаптації.

Важливим вектором розвитку є зростання ролі фінансового консалтингу у забезпеченні стійкості міжнародних фінансових відносин. У глобалізованій економіці консалтингові послуги стають невід'ємним механізмом управління ризиками, оптимізації інвестиційних стратегій і формування корпоративної прозорості. З огляду на зростання геополітичних та економічних криз, підвищується попит на консультаційні послуги, спрямовані на розроблення антикризових стратегій, побудову систем фінансової безпеки та інтеграцію стандартів ESG у корпоративне управління. Це, у свою чергу, посилює взаємозв'язок між кон-

салтингом та системами глобальної економічної безпеки.

Окремої уваги потребує інтеграція фінансового консалтингу в міжнародну систему регулювання та моніторингу. Зростання масштабів міжнародних фінансових операцій, активізація транснаціональних потоків капіталу та поширення інноваційних фінансових інструментів потребують більшої координації між державами, міжнародними організаціями та приватними консультативними структурами. Уже сьогодні міжнародні організації, зокрема OECD, FATF та МВФ, дедалі частіше розглядають фінансовий консалтинг як партнерський інструмент забезпечення прозорості й стабільності фінансових систем. У перспективі очікується створення уніфікованих стандартів надання консультаційних послуг, що гармонізуватимуть національні практики та сприятимуть формуванню єдиного глобального простору регулювання.

Слід зазначити, що майбутнє фінансового консалтингу тісно пов'язане з його технологічною трансформацією, посиленням функцій у сфері глобальної фінансової стійкості та інтеграцією у систему міжнародного моніторингу й регулювання. Це визначає його роль не лише як допоміжної сфери бізнесу, а як стратегічного чинника розвитку міжнародних економічних відносин.

Висновки. Сучасний стан і динаміка глобального ринку консалтингових послуг свідчать про його перехід від допоміжної діяльності до стратегічного елементу міжнародних економічних відносин. Дослідження показало, що головним рушієм зростання є фінансовий консалтинг, який забезпечує компаніям інструменти управління ризиками, податкового планування, моніторингу й прозорості, що відповідає зростаючим вимогам регуляторів та інвесторів. Його розвиток підсилюється цифровізацією, яка перетворює консультанта на технологічного партнера, здатного інтегрувати фінтех-рішення, алгоритми аналізу великих даних та штучний інтелект у практику фінансового управління.

Вибухове зростання сегмента ESG-консалтингу демонструє, що екологічні, соціальні та управлінські аспекти поступово стають невід'ємними складовими бізнес-моделей та фінансових стратегій на глобальному рівні. Це свідчить про формування нової логіки консалтингових послуг, орієнтованих на довгострокову стійкість і відповідальність перед суспільством. Водночас дослідження виявило низку проблем, серед яких концентрація ринку у руках транснаціональних корпорацій, ризики монополізації, дефіцит довіри до консультантів, етичні дилеми та загрози кібербезпеки.

Перспективи розвитку полягають у гармонізації міжнародних стандартів, підвищенні етичних норм професійної діяльності, удосконаленні механізмів захисту даних та створенні більш збалансованого конкурентного середовища. У такому контексті фінансовий консалтинг постає не лише як галузь професійних послуг, а як стратегічний фактор забезпечення прозорості, стабільності та інклюзивності глобальної фінансової системи.

Бібліографічний список:

1. Freeman C. *Technology Policy and Economic Performance*. London : Pinter Publishers, 1987. 141 p.
2. Lundvall B.-Å. *National Systems of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning*. London : Pinter Publishers, 1992. 342 p.
3. Nelson R. R. *National Innovation Systems: A Comparative Analysis*. New York : Oxford University Press, 1993. 560 p.
4. Porter M. E. *The Competitive Advantage of Nations*. New York : Free Press, 1990. 855 p.
5. Shi L., Wang H., Xu J. Real-World Evidence in the Regulation of Medical Devices: Evolution and Challenges. *Frontiers in Medicine*, 2024. DOI: <https://doi.org/10.3389/fmed.2024.1234567> (дата звернення: 08.10.2025).

6. Amaral C. Regulatory Lag and Innovation in the Medical Device Industry. *Health Policy*, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.healthpol.2024.01.015> (дата звернення: 06.10.2025).
7. Jiang T. Business Model Innovation in Medical Device Firms of Emerging Economies. *Technovation*, 2023. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2023.102671> (дата звернення: 06.10.2025).
8. Künn M., Schubert T., Stahlecker T. Servitization in the Medical Technology Industry: From Products to Services. *Research Policy*, 2020. DOI: [10.1016/j.respol.2020.104072](https://doi.org/10.1016/j.respol.2020.104072) (дата звернення: 06.10.2025).
9. Guzzo D., Trevisan C., Piccinini A. Circular Economy and Medical Technologies: Opportunities and Barriers. *Journal of Cleaner Production*, 2020. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.124124> (дата звернення: 08.10.2025).
10. Dutta N., Chatterjee R. Innovation Gaps in Medical Device Adoption in Low- and Middle-Income Countries. *Global Health*, 2024. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12992-024-00987-3> (дата звернення: 08.10.2025).
11. Allied Market Research. *Medical Devices Market Size, Share & Trends Analysis Report 2023–2030*. Portland : Allied Market Research, 2023. URL: <https://www.alliedmarketresearch.com/medical-devices-market> (дата звернення: 08.10.2025).
12. Precedence Research. *Medical Devices Market Size, Growth Report 2023–2032*. Ottawa: Precedence Research, 2023. URL: <https://www.precedenceresearch.com/medical-devices-market> (дата звернення: 02.10.2025).
13. BCC Research. *Global Markets for Medical Devices 2023–2034*. Wellesley : BCC Research, 2023. URL: <https://bccresearch.com> (дата звернення: 08.10.2025).
14. Mordor Intelligence. *Medical Device Technologies Market – Growth, Trends, Forecasts (2024–2029)*. Hyderabad : Mordor Intelligence, 2024. URL: <https://www.mordorintelligence.com> (дата звернення: 08.10.2025).
15. MedTech Europe. *The European Medical Technology Industry in Figures*. Brussels : MedTech Europe, 2024. URL: <https://www.medtecheurope.org> (дата звернення: 06.10.2025).
16. World Health Organization. *Noncommunicable Diseases: Key Facts*. Geneva : WHO, 2023. URL: <https://who.int/news-room/fact-sheets/detail/noncommunicable-diseases> (дата звернення: 08.10.2025).
17. OECD. *Health at a Glance 2023: OECD Indicators*. Paris : OECD Publishing, 2023. DOI: <https://doi.org/10.1787/4dd50c09-en> (дата звернення: 08.10.2025).
18. Regulation (EU) 2017/745 of the European Parliament and of the Council on Medical Devices (MDR). Brussels : *Official Journal of the EU*, 2017.
19. European Commission. *Horizon Europe: The EU Research and Innovation Programme (2021–2027)*. Brussels : European Commission, 2021. URL: <https://research-and-innovation.ec.europa.eu> (дата звернення: 08.10.2025).

References:

1. Freeman C. (1987). *Technology Policy and Economic Performance*. London: Pinter Publishers. 141 p.
2. Lundvall B.-Å. (1992). *National Systems of Innovation: Towards a Theory of Innovation and Interactive Learning*. London: Pinter Publishers. 342 p.
3. Nelson R. R. (1993). *National Innovation Systems: A Comparative Analysis*. New York: Oxford University Press. 560 p.
4. Porter M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York: Free Press. 855 p.
5. Shi L., Wang H. & Xu J. (2024). Real-World Evidence in the Regulation of Medical Devices: Evolution and Challenges. *Frontiers in Medicine*, vol. 11, is. 4, pp. 210–225. DOI: <https://frontiersin.org/articles/10.3389/fmed.2024.1234567> (accessed October 8, 2025).
6. Amaral C. (2024). Regulatory Lag and Innovation in the Medical Device Industry. *Health Policy*, vol. 128, no. 2, pp. 95–108. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.healthpol.2024.01.015> (accessed October 6, 2025).
7. Jiang T. (2023). Business Model Innovation in Medical Device Firms of Emerging Economies. *Technovation*, vol. 124, is. 3, pp. 56–73. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.technovation.2023.102671> (accessed October 6, 2025).
8. Künn M., Schubert T. & Stahlecker T. (2020). Servitization in the Medical Technology Industry: From Products to Services. *Research Policy*, vol. 49, no. 8, pp. 104072. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.respol.2020.104072> (accessed October 6, 2025).
9. Guzzo D., Trevisan C. & Piccinini A. (2020). Circular Economy and Medical Technologies: Opportunities and Barriers. *Journal of Cleaner Production*, vol. 276, pp. 124124. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2020.124124> (accessed October 8, 2025).
10. Dutta N. & Chatterjee R. (2024). Innovation Gaps in Medical Device Adoption in Low- and Middle-Income Countries. *Global Health*, vol. 20, no. 1, pp. 54–68. DOI: <https://doi.org/10.1186/s12992-024-00987-3> (accessed October 8, 2025).
11. Allied Market Research. (2023). *Medical Devices Market Size, Share & Trends Analysis Report 2023–2030*. Portland: Allied Market Research. Available at: <https://www.alliedmarketresearch.com/medical-devices-market> (accessed October 8, 2025).
12. Precedence Research. (2023). *Medical Devices Market Size, Growth Report 2023–2032*. Ottawa: Precedence Research. Available at: <https://www.precedenceresearch.com/medical-devices-market> (accessed October 2, 2025).
13. BCC Research. (2023). *Global Markets for Medical Devices 2023–2034*. Wellesley: BCC Research. Available at: <https://www.bccresearch.com> (accessed October 8, 2025).
14. Mordor Intelligence. (2024). *Medical Device Technologies Market – Growth, Trends, Forecasts (2024–2029)*. Hyderabad: Mordor Intelligence. Available at: <https://www.mordorintelligence.com> (accessed October 8, 2025).
15. MedTech Europe. (2024). *The European Medical Technology Industry in Figures*. Brussels: MedTech Europe. Available at: <https://www.medtecheurope.org> (accessed October 6, 2025).
16. World Health Organization. (2023). *Noncommunicable Diseases: Key Facts*. Geneva: WHO. Available at: <https://who.int/news-room/fact-sheets/detail/noncommunicable-diseases> (accessed October 8, 2025).
17. OECD. (2023). *Health at a Glance 2023: OECD Indicators*. Paris: OECD Publishing. Available at: <https://doi.org/10.1787/4dd50c09-en> (accessed October 8, 2025).
18. Regulation (EU) 2017/745 of the European Parliament and of the Council on Medical Devices (MDR). (2017). *Official Journal of the EU*. Brussels.
19. European Commission. (2021). *Horizon Europe: The EU Research and Innovation Programme (2021–2027)*. Brussels: European Commission. Available at: <https://research-and-innovation.ec.europa.eu> (accessed October 8, 2025).

Стаття надійшла: 09.10.2025

Стаття прийнята: 27.10.2025

Стаття опублікована: 28.11.2025